

Andet kvartal 2009

Joh, så fik Danmark, dvs. Anders Fogh Rasmussen, posten som NATOs ny generalsekretær. I betragtning af, at han konsekvent afviste at være kandidat til jobbet, var det imervæk en flot udnævnelse, og selv hans indædte kritikere blandt socialdemokraterne ønskede ham til lykke og mente, at vi alle kunne være en lille smule stolte på Danmarks vegne.

Det var dog lige ved at være for spændende, da Tyrkiets regeringsleder, Tayeab Erdogan – modsat sin partikammerat og sit lands præsident, Abdullah Gül – til det sidste stillede spørgsmålstegn ved hensigtsmæssigheden af at udnævne Fogh til en post, der hurtigt kan stille krav om diplomatisk smidighed i forhold til muslimske naboer til NATO-kredsen, hvor udnævnelsen af regeringschefen fra et omstridt Mohamed-cartoon-land i Nord ifølge hans mening ikke nødvendigvis ville fremme dialogen.

Men Foghs efterhånden mangeårige erfaringer fra europæisk topolitik gav pote ved NATO-mødet først i maj. Ét efter ét stillede stats- og regeringschefer fra alle de andre europæiske lande sig bag den danske statsminister. Og fra at handle

om, hvorvidt det var hensigtsmæssigt for NATO at udnævne Fogh til chef, blev spørgsmålet, om det var hensigtsmæssigt for Tyrkiets stilling i såvel NATO som køen til EU at stritte imod en NATO-kandidat, som alle andre var enige om.

Fogh fik posten og tiltræder i august. I foråret fik han foreløbig et kontor og såvel diplomatisk som praktisk hjælp i det danske udenrigsministerium til at forberede sig på jobbet i Bruxelles. Den ny generalsekretær gik på skolebænken, da han tilkaldte en række af internationale eksperter i de spørgsmål, der fra august bliver hans hverdag – fx forholdet mellem NATO-kredsen og Rusland.

... Og så havde det jo været smigrende for de danske drømme om at fylde noget internationalt, hvis posten som formand for Kommissionen i EU også var gået til en dansker. Fx til Poul Nyrup Rasmussen.

Den tidligere danske statsminister, som stadig har rekorden som den største stemmesluger ved noget Europavalg (407.966 stemmer ved valget i 2004), blev under valgkampen pludselig omtalt som parlamentets egen kandidat til kommissionsformand, hvis/såfremt/i fald den soci-

aldemokratiske blok skulle gå hen og vinde valget. Selv i dét tilfælde ville retten til at foreslå de næste fem års formand for Kommissionen godt nok ligge i Ministerrådet, altså hos regeringerne. Men Nyrup, der ikke stillede op til parlamentet, stillede sig diskret gerne til rådighed. Politiske kommentatorer betegnede det som en storsindet villighed til 'at tage en kugle' for de europæiske socialdemokrater, som næppe under nogen omstændigheder kunne diktere navnet på en ny formand for Kommissionen.

Og ak og vé, hele grundlaget for kabalens røg sig også en tur, da de europæiske socialdemokratier fik en ordentlig lussing ved valget, hvor vælgerne i stedet gav de borgerlige flere pladser at brede sig på. Så hvis det tegnede broget for Nyrup Rasmussen, så det til gengæld bedre ud for José Manuel Barroso's chancer for at tage endnu fem år som formand for Kommissionen.

Europa-Parlamentet skal dog godkendende regeringernes foretrukne kandidat til formand for Kommissionen. Det skal ske i midten af juli.

EU-kritikken mod højre

Valget til Europa-Parlamentet vendte ellers op og ned på traditioner i dansk EU-politik, da Junibevægelsen ikke klarede spærregrænsen, og bevægelsens energiske kandidat, Hanne Dahl, allerede før stemmeafgivningens afslutning erklærede, at Ju-

nibevægelsens tid var slut.

For dette blev valget, da SF erklærede sig engageret i EU, og hvor regeringspartierne spidskandidater nærmest konkurrerede om at vise skepsis over for EU. Bendt Bendtsen, konservativ tidligere økonomi- og vicestatsminister, indledte ballet ved at tage afstand fra tyrkisk EU-medlemskab. Og Jens Rohde, Venstres kandidat, fulgte efter med løfter om at forfølge 'Danmarks' interesser i EU, hvilket fristede til debat om, hvorvidt Rohde helt havde forstået Europa-Parlamentets rolle og opbygning – hvor medlemmerne er samlet i politiske grupper og ikke nationale.

Dette valgs største stemmesluger blev støttepartiets, altså Dansk Folkeparti, spidskandidat, den 28-årige stærkt EU-kritiske Morten Messerschmidt, der med flere end en kvart million stemmer overhalede tidligere statsminister Poul Schlüters historisk hidtil næststørste stemmetal i danske Europavalg fra 1994.

Højrefløjen overtog således væsentlige del af EU-kritiken – dog fastholdt den såkaldte Folkebevægelse mod EU sit ene mandat.

Det eneste helhjertede EU-entusiastiske parti, Det Radikale Venstre, fik ikke nok stemmer til at skaffe sin spidskandidat, Sophie Carsten Nielsen, ind i Europa-Parlamentet.

Socialdemokratiet led et svidende nederlag, da det mistede en tredjedel af partiets stemmetal ved sidste valg. Partiet beholdt med det yder-

ste af neglene fire af sine hidtil fem parlamentspladser. Venstre gik en anelse frem og fik tre pladser, SF og Dansk Folkeparti fordoblede begge deres stemmetal og fik hver to medlemmer, de konservative gik lidt frem, men opnåede stadig blot ét mandat. Endelig fik Folkebevægelsen lov at beholde sit ene medlem af Europa-Parlamentet, mens Junibevægelsen aldrig kom i nærheden af et mandat.

Ude i resten af Europa var tendensen den samme.

Borgfred om Afghanistan

I mellemtiden har dansk forsvarspolitik fået ny parlamentarisk bredde herhjemme, efter at SF først i juni meldte sig blandt de bærende partier bag dansk forsvarspolitik.

Holger K. Nielsen, tidligere SF-formand og nuværende forsvarspolitisk ordfører, accepterede, at forsvarsforliget, som SF for første gang er en del af, blev koblet sammen med det danske engagement i Afghanistan, idet forligsteksten rummer en række formuleringer fra Forsvarskommissionens seneste beretning.

“Jeg synes ikke, at det er særlig klogt at blande de to ting sammen, men hvis det skal være – og det skal det åbenbart – så kan vi godt leve med, at man bruger Forsvarskommissionens tekst”, sagde Holger K. Nielsen. “SF er stadig dybt, dybt

skeptisk og mener, at politikken derude er alt for militariseret. Og vi så gerne, at der kommer en exitstrategi. Men nu er vi der engang, og vi kræver ikke, at soldaterne bliver trukket hjem i morgen”.

Valg i Grønland

I Grønland led socialdemokraterne også et svidende nederlag, da SF's søsterparti, Iunit Ataqatigiit (IA), først i juni fik 43, 7 pct af stemmerne ved landstyrevalget og dermed både fordoblede sit eget stemmetal og satte socialdemokraterne i Siu-mut effektivt på porten.

Tidligere landsstyreformand Hans Enoksen erklærede, at han vil hjem til sin bygd, Itilleq.

Som ny landsstyreformand ventedes Kuupik Kleist fra IA. Han erklærede til *Politiken*, at løsrivelse fra Danmark ikke er noget, der står på hans dagsorden. “Lige nu ønsker vi en stabil, jævn og troværdig implementering af selvstyret”.

* Dansk u-landsbistand udgjorde i alt 14.470 mio. kr. i 2008. Det svarer til 0,82 pct. af bruttonationalindkomsten. Dermed er Danmark blandt de kun fem nationer, der ligger over FN's målsætning på 0,7 pct., fortæller Danidas årsberetning.

Anders Jerichow er kronikredaktør for Politikken og redaktør af Udenrigs.